

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Παπαστάμος Βασίλης
Καθηγητής Πληροφορικής
Γυμνάσιο Πλατανιά
vpapastamos@hotmail.com

Σαμαράς Κων/νος
Καθηγητής Φυσ. Αγωγής
Γυμνάσιο Πλατανιά
Samkos66@hotmail.com

Φουρναράκης
Κων/νος
Φιλολόγος Καθηγητής
Γυμνάσιο Πλατανιά

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζουμε μια διαθεματική δράση στα μαθήματα Πληροφορικής και Νέων Ελληνικών Γυμνασίου. Οι μαθητές που συμμετείχαν στη δράση, εξέτασαν τη ζωή και το έργο του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και γνώρισαν πως, με το υλικό που παρήγαγαν, θα χτίσουν μια πολυμεσική εφαρμογή παρουσίασης του θέματος της δράσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ : Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Διαθεματική εργασία, Συνεργατική δραστηριότητα, Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, πολυμεσική εφαρμογή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Την Άνοιξη του 2001 και παρακινούμενοι από τα νέα ανακοινωθέντα προγράμματα σπουδών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σχετικά με την διαθεματική προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο Γυμνάσιο, αποφασίσαμε μια συνεργασία μεταξύ των μαθημάτων της Πληροφορικής και των Νέων Ελληνικών με σκοπό την εφαρμογή εναλλακτικής μορφής διδασκαλίας με την υποστήριξη των Νέων Τεχνολογιών.

Οι ενότητες στις οποίες θα γινόταν η διαθεματική προσέγγιση, ήταν στη Νέα Ελληνική λογοτεχνία η ενότητα που αφορά τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη (στη Β' Γυμνασίου), ενώ στο μάθημα της πληροφορικής αυτή των πολυμέσων (B και Γ Γυμνασίου)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Η Επιλογή του θέματος έγινε με βάση τον ενθουσιασμό που επέδειξαν οι μαθητές κατά τη διδασκαλία του κειμένου «Η Αποσώστρα» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη το οποίο κρίθηκε κατάλληλο γιατί κάλυπτε τα παρακάτω :

1. **Στοιχεία πολυμέσων :** Η δυνατότητα θεατρικής διασκευής του κειμένου της «Αποσώστρας» πρόσφερε τις προϋποθέσεις για δημιουργία πολυμεσικού υλικού (σκίτσα, εικόνες, ήχοι) μέσω της ταινίας σκίτσων που θα περιελάμβανε το τελικό προϊόν έτσι ώστε οι μαθητές να ασχοληθούν με

δραστηριότητες που θα βελτίωναν τις δεξιότητες τους σε εργαλεία πληροφορικής..

2. **Συγκέντρωση πληροφοριών** : Οι σχετικά περιορισμένες πληροφορίες που περιέχει το σχολικό εγχειρίδιο για τη ζωή και το έργο του Αλ. Παπαδιαμάντη, επέβαλε να δοθούν δραστηριότητες-εργασίες στους μαθητές οι οποίες θα βελτίωναν τις γνώσεις τους σχετικά με τη ζωή και το έργο του μεγάλου Έλληνα λογοτέχνη.
3. **Αμβλυνση της απόστασης φιλολογικών – τεχνολογίας** : Πολλές φορές έχουμε συναντήσει παιδιά που επειδή έχουν μια κλίση προς τα φιλολογικά μαθήματα, κλείνουν την πόρτα σε ο,τιδήποτε έχει να κάνει με θετικές επιστήμες, άρα και στην τεχνολογία. Με το θέμα αυτό μας δόθηκε η ευκαιρία να δώσουμε στους μαθητές αυτής της κατηγορίας το κίνητρο και τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μέσω της τεχνολογίας ένα προϊόν σχετικό με αυτό που περισσότερο αγαπάνε.
4. **Ανάδειξη της πολύπλευρης δυνατότητας παραγωγής μέσω του Η/Υ** : Στο μάθημα της πληροφορικής οι επιχειρούμενες διδακτικές προσεγγίσεις εστιάζονταν κυρίως σε μεθοδολογικά προβλήματα, αλγοριθμικής φύσης. Με την δράση αυτή αναδείξαμε στους μαθητές την πολυποίκιλη παραγωγή που μπορούν να επιτύχουν χρησιμοποιώντας τις ΝΤ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να συγκεντρωθεί το εποπτικό υλικό για τη διδασκαλία του Παπαδιαμάντη στη Β΄ Γυμνασίου.
- Να γνωρίσουν και άλλα διηγήματα του Παπαδιαμάντη.
- Να εξοικειωθούν με τη γλώσσα, το ύφος και την αφηγηματική τέχνη του συγγραφέα.
- Να δημιουργήσουν ένα θεατρικό κείμενο ή αλλιώς να μετατρέψουν την αφήγηση σε διάλογο.
- Να μάθουν για τη σχέση ζωγραφικής και λογοτεχνικής περιγραφής με παραδείγματα από το έργο του Παπαδιαμάντη.
- Να ανακαλύψουν τη μουσική διάσταση και τους ήχους στο έργο του Παπαδιαμάντη.
- Να γνωρίσουν τη μαθητική ζωή του συγγραφέα.
- Να μάθουν να αντλούν και να αξιολογούν πληροφορίες από το διαδίκτυο ή τα βιβλία.
- Να εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με διάφορους τρόπους (κείμενο, ζωγραφική, θεατρικό παιχνίδι).
- Να εξοικειωθούν με τεχνικές επεξεργασίας εικόνας και ήχου.
- Να μπορούν να συνθέσουν μια ολοκληρωμένη ηλεκτρονική παρουσίαση θέματος.
- Να εξοικειωθούν με τεχνικές αναζήτησης πληροφοριών αλλά και την αξιολόγηση αυτών.
- Να γνωρίσουν τις φάσεις ανάπτυξης μιας πολυμεσικής εφαρμογής.

- Το τελικό προϊόν να αποτελέσει το έναυσμα και για άλλους μαθητές (που δεν συμμετείχαν στις ομάδες της δράσης) να μελετήσουν περισσότερο το έργο του συγγραφέα και να εκπονήσουν πρωτότυπες εργασίες, αφού αναζητήσουν και αξιολογήσουν επιπρόσθετες πληροφορίες για το θέμα.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Η υλοποίηση της δράσης έγινε σε δύο φάσεις και με τα ίδια παιδιά σε διαφορετικές τάξεις (οι εργασίες διακόπηκαν το καλοκαίρι).

Στην πρώτη φάση (όταν οι μαθητές ήταν στη Β' Γυμνασίου) έγινε η συλλογή του υλικού. Πάνω σε καθορισμένα θέματα οι μαθητές :

- ερεύνησαν σε βιβλιοθήκες και στο διαδίκτυο πληροφορίες για τον συγγραφέα
- Εντόπισαν σχετικό φωτογραφικό υλικό
- δημιούργησαν θεατρική διασκευή του κειμένου της «Αποσώστρας»
- σκίτσαραν τους ήρωες αλλά και τα τοπία του κειμένου.

Οι γραπτές εργασίες αξιολογήθηκαν, και επιστράφηκαν στους μαθητές ενώ κάποιες από αυτές αποφασίστηκε να εμπεριέχονται στο τελικό προϊόν.

Σε αυτή τη φάση έγινε και η συγγραφή των ολοκληρωμένων κειμένων της εργασίας από τον Κ. Φουρναράκη (Φιλολόγο της δράσης) τα οποία μοιράστηκαν και σε έντυπη μορφή στους μαθητές.

Στην δεύτερη φάση, η δράση υλοποιήθηκε με τη μορφή εργαστηριακών ασκήσεων, στην ενότητα πολυμέσα του μαθήματος Πληροφορική Γ' Γυμνασίου. Οι μαθητές ασχολήθηκαν με την επεξεργασία και τη συρραφή σε πολυμεσική εφαρμογή των στοιχείων που είχαν συλλεχθεί κατά την πρώτη φάση. Τα κείμενα και οι φωτογραφίες είχαν ήδη ψηφιοποιηθεί από τον Κ. Σαμαρά (Καθ. Φυσικής Αγωγής). Οι μαθητές :

- Έκαναν ηλεκτρονική επεξεργασία – μορφοποίηση στα κείμενα
- Επεξεργάστηκαν ψηφιακά τις φωτογραφίες
- Έκαναν ηχογραφήσεις και ψηφιακή επεξεργασία ήχου
- Δημιούργησαν σειρές διαφανειών με το MS Power Point
- Συμμετείχαν στη δημιουργία κινούμενου σχεδίου (για το θεατρικό)
- Γνώρισαν το περιβάλλον ανάπτυξης μιας πολυμεσικής εφαρμογής Macromedia Director

Η τελική συρραφή σε πολυμεσική εφαρμογή έγινε από τον Παπαστάμο Βασίλη (Καθ. Πληροφορικής της δράσης) με τους μαθητές να παρακολουθούν τα στάδια της ολοκλήρωσης της εφαρμογής.

ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Το τελικό προϊόν της δράσης είναι μια πολυμεσική εφαρμογή που περιλαμβάνει δύο τμήματα. Το πρώτο είναι αφιερωμένο στον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη και περιέχει στοιχεία για τη ζωή και το έργο του μεγάλου Έλληνα λογοτέχνη μέσα από τις παρακάτω ενότητες :

- Συνέντευξη : Θέσαμε 15 ερωτήσεις των οποίων η απάντηση αναζητήθηκε και εντοπίστηκε στα Άπαντα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη.

- Παιδικά χρόνια : Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα παιδικά και μαθητικά χρόνια της ζωής του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη με κείμενο και εικόνες, όπως επίσης και η άποψη των μαθητών που συμμετείχαν στη δράση για το πως είδαν τον λογοτέχνη μέσα από τη δράση.
- Θέατρο. Εξετάζεται η σχέση του έργου του Αλ. Παπαδιαμάντη με το θέατρο, καθώς επίσης γίνεται αναφορά στα έργα του που έτυχαν θεατρικής ή τηλεοπτικής διασκευής. Η παρουσίαση γίνεται με κείμενο αλλά και με εικόνες από σκηνές, αφίσες, συμμετεχόντων ηθοποιών σε έργα (θεατρικά ή τηλεοπτικά) διασκευών των έργων του Αλ. Παπαδιαμάντη.
- Ζωγραφική : Περιγράφεται η έντονη σχέση του λογοτέχνη με τη ζωγραφική στα μαθητικά χρόνια, παρουσιάζονται λογοτεχνικές προσωπογραφίες γριών μέσα από το έργο του, και τέλος γίνεται ένας παραλληλισμός της ζωής και του έργου του λογοτέχνη με τα αντίστοιχα του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου Θεόφιλου.
- Μουσική : Εξετάζεται η σχέση που είχε ο Παπαδιαμάντης, κυρίως μέσω των εκκλησιαστικών βυζαντινών ύμνων, με τη μουσική, καθώς επίσης και οι αναφορές στο έργο του στο νάι και στους Δερβίσηδες
- Ερωτήσεις : Ένα σύνολο ερωτήσεων σχετικά με τη ζωή και το έργο του Παπαδιαμάντη στις οποίες ο μαθητής απαντά ηλεκτρονικά και βαθμολογείται μέσω αυτοματοποιημένης διαδικασίας.

Εικόνα 1: Η κεντρική οθόνη της εφαρμογής

Το δεύτερο είναι αφιερωμένο στο κείμενο της «Αποσώστρας» και παρουσιάζει : Το πρωτότυπο κείμενο, παράλληλα κείμενα, ερωτήσεις, δραστηριότητες και μια ταινία σκίτσων που στηρίζεται στη θεατρική διασκευή των μαθητών στο κείμενο της «Αποσώστρας»

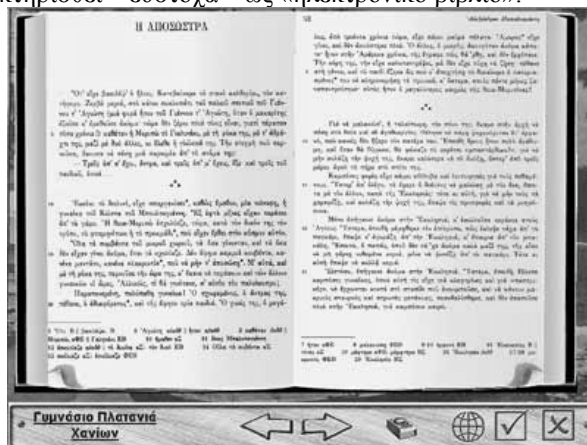
Τέλος υπάρχουν Υπερσύνδεσμοι στο διαδίκτυο για περαιτέρω έρευνα και η σχετική βιβλιογραφία.

Εικόνα 2: Η περιοχή των «Ερωτήσεων»

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

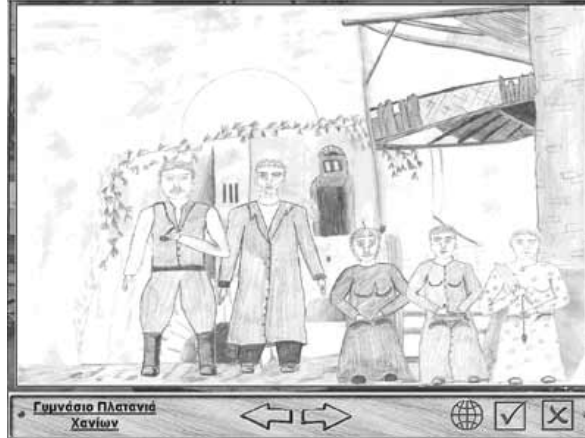
Μετά την ολοκλήρωση της δράσης και τη δημιουργία του τελικού προϊόντος εξετάσαμε το αν και κατά πόσο αυτό θα ωφελούσε να χρησιμοποιηθεί ως εκπαιδευτικό λογισμικό στην ενότητα Αλ. Παπαδιαμάντης των Νέων Ελληνικών της Β' Γυμνασίου. Η προοπτική όμως αυτή, της εφαρμογής που δημιουργήσαμε με τη δράση, δεν θα μπορούσε να ευδοκμήσει μιας και η εφαρμογή στερείται αρκετών στοιχείων διαδραστικότητας και αλληλεπίδρασης με το μαθητή, με αποτέλεσμα να μην μπορεί δημιουργήσει περιβάλλον διερευνητικής μάθησης, έτσι ώστε ο μαθητής – μέσα από κατάλληλες διαδραστικές δραστηριότητες – να «ανακαλύψει» τη γνώση. Μπορεί λοιπόν να χαρακτηριστεί – εύστοχα – ως «ηλεκτρονικό βιβλίο».

Εικόνα 3 : Το πρωτότυπο κείμενο της "Αποσώστρας"

Στο μάθημα των Νέων Ελληνικών η εφαρμογή αξιοποιείται μέσω της δανειστικής βιβλιοθήκης του σχολείου στους μαθητές εκείνους που θέλουν να κάνουν μια περαιτέρω διερεύνηση στη ζωή και το έργο του Αλ. Παπαδιαμάντη.

Στο μάθημα της Πληροφορικής Γ' Γυμνασίου τα στοιχεία που δημιουργήθηκαν από την δράση αξιοποιούνται για τη διδασκαλία της ενότητας πολυμέσα μέσα από την αναδημιουργία από τους μαθητές τμημάτων της εφαρμογής στο ίδιο ή σε διαφορετικό περιβάλλον συγγραφής πολυμέσων. Τη σχολική χρονιά 2002-2003 δημιουργήθηκαν με το υπάρχον υλικό ιστοσελίδες σχετικές με την δράση οι οποίες φιλοξενούνται στον ιστοχώρο του σχολείου στη διεύθυνση <http://gym-platan.chan.sch.gr/pap/start.htm>

Εικόνα 4 :Στιγμιότυπο από την "ταινία σκίτσων"

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Για την αξιολόγηση της δράσης απευθυνθήκαμε στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Για την αξιολόγηση του προϊόντος και την καλύτερη εκπαιδευτική αξιοποίησή του απευθυνθήκαμε στο Τμήμα Νέων Τεχνολογιών του ΥΠΕΠΘ.

Τέλος υποβάλαμε αίτηση συμμετοχής για την δράση στον 3^ο διαγωνισμό internet & multimedia στην κατηγορία «αξιοποίηση των Νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία».

Από το παιδαγωγικό Ινστιτούτο – και μέσω του προέδρου Κυρίου Αλαχιώτη – λάβαμε επαινετικές κριτικές για τη δράση.

Το τμήμα Δ του ΥπΕΠΘ παρέδωσε προς αξιολόγηση, την εφαρμογή σε εκπαιδευμένους στη χρήση των ΝΤ στην εκπ/κή διαδικασία φιλολόγους και μέσω της επιμορφώτριας εκπαιδευτικών στις ΝΤ κυρίας Τ. Γιακουμάτου - λάβαμε εμπειρισταωμένη κριτική για το προϊόν και για την περαιτέρω αξιοποίηση αυτού, η οποία εστίαζε σε αυτά που παραπάνω ελέχθησαν.

Στον διαγωνισμό η δράση επιλέχθηκε στις τρεις επικρατέστερες για το πρώτο βραβείο χωρίς τελικά να καταφέρει να το αποσπάσει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι περισσότεροι από τους στόχους που θέσαμε στην αρχή της δράσης επιτεύχθηκαν. Εκτός αυτών κατά τις δύο φάσεις υλοποίησης της δράσης είδαμε :

- Ένα τεράστιο ενδιαφέρον από τους μαθητές να συμμετέχουν στη δράση είτε μελετώντας για τον Αλ. Παπαδιαμάντη είτε προσπαθώντας να δημιουργήσουν στον υπολογιστή στοιχεία του τελικού προϊόντος και να περάσουν έτσι την αισθητική άποψή τους για αυτό.
- Χαμηλόβαθμους μαθητές να μελετούν το έργο του λογοτέχνη για να μπορέσουν να παρουσιάσουν αξιόλογες εργασίες έτσι ώστε το τελικό προϊόν να έχει την καλύτερη μορφή.
- Μαθητές που πριν τη δράση αντιμετώπιζαν με χαλαρότητα τη Νεοελληνική λογοτεχνία να αλλάζουν τη στάση τους απέναντι της
- Μαθητές να προσπαθούν από μόνοι τους να εξοικονομήσουν χρόνο παρουσίας στο εργαστήριο πληροφορικής (είτε από άλλα μαθήματα είτε μετά το πέρας των μαθημάτων) για την περάτωση των εργασιών που είχαν αναλάβει
- Εργασίες μετά το πέρας της δράσης (στην πληροφορική και στη λογοτεχνία) που αξιολογήθηκαν ως πολύ καλύτερες του μέσου όρου της τάξης πριν τη δράση

Οι στόχοι που δεν μπορέσαμε τελικά να επιτύχουμε ήταν αυτοί που είχαν να κάνουν με το τελικό προϊόν και την περαιτέρω αποτελεσματική αξιοποίηση αυτού στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Ο μετασχηματισμός των στόχων της χρήσης των υπολογιστών στην εκπαίδευση» - Α. Βαβουράκη –Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι ΤΠΕ στην εκπ/ση» (Τ. Β' Σελ.149) ΕΤΠΕ & Παν. Αιγαίου – Ρόδος 2002
2. «Ομαδικές δραστηριότητες και καθοδηγούμενη εποικοδόμηση της γνώσης με λογισμικό γενικών εφαρμογών» - Γ. Πανσέληνας –Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι ΤΠΕ στην εκπ/ση» (Τ. Β' Σελ.275) ΕΤΠΕ & Παν. Αιγαίου – Ρόδος 2002
3. «Τα αποτελέσματα ενός διδακτικού υποδείγματος με την υποστήριξη της Νέας Τεχνολογίας» Βασ. Μακράκης – Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου «ΝΤ στην εκπ/ση και στην εξ αποστάσεως εκπ/ση» (Σελ. 395) Πανεπιστήμιο Κρήτης Ρέθυμνο 2001
4. Διαθεματικά Προγράμματα σπουδών Γυμνασίου - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Αθήνα 2001.
5. Νέες Τεχνολογίες της Πληροφορίας στη σχολική εκπαίδευση – Παρατηρητήριο της Εκπαίδευσης – ΙΜΛ 2001 (Σελ. 89 – Δραστηριότητες Δασκάλων και Μαθητών)
6. Οι τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδασκαλία και τη Μάθηση – Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη – Αθήνα 1999 (Σελ. 25 Σχεδιασμός Δραστηριοτήτων με τη χρήση ΤΠΕ).